

Valtiovarainministeriölle

Lausunto hallituksen esityksen luonnoksista pitkäaikaissäästämistä koskevaksi lainsäädännöksi ja pitkäaikaissäästämisen verotuksen uudistamiseksi

Valtiovarainministeriön pyydettyä yhdistyksemme lausuntoa luonnoksista sidottua pitkäaikaissäästämistä koskevaksi lainsäädännöksi 055:00/2009 ja hallituksen esityksestä pitkäaikaissäästämisen verotuksen uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi 056:00/2009, esitämme kunnioittavasti seuraavaa:

Yleistä

Lakisääteiseen työeläkejärjestelmään tehdyn sopeutuksen vuoksi väestön elinajan pidentyminen otetaan huomioon lakisääteistä työeläkettä vähentävänä tekijänä. Tämä ja muut lakisääteisen eläkejärjestelmän kestävyyttä uhkaavat tekijät lisäävät yksilöiden riskejä siitä, että kulutusta joudutaan eläkeaikana leikkaamaan odotettua ja haluttua enemmän. Tämän vuoksi on perusteltua kehittää myös lakisääteistä eläketurvaa täydentäviä

lisäeläkejärjestelmiä: ammatillisia lisäeläkkeitä ja yksilöllisiä vapaaehtoisia lisäeläkkeitä sekä siihen rinnastettavaa pitkäaikaissäätämistä.

Lakisääteistä työeläkejärjestelmää täydentäviä eläkepilareita kehittämällä lisätään yksilöiden mahdollisuuksia varautua vanhuuden ja työkyvyttömyyden varalta samalla kun järjestelmä alkaa yhä enemmän muistuttaa Euroopan tasolla yleisesti vallitsevaa monipuolista kolmen pilarin eläkejärjestelmää.

Rahoitusjärjestelmän toimivuuden kannalta toimijoiden lukumäärän kasvaminen tervehdyttää rahoitusmarkkinoita. Kilpailuneutraliteetin ja palveluntarjoajien tehokkuuden varmistamiseksi on tärkeää, että markkinoilla on tarjolla erilaisia vaihtoehtoja, joiden kesken ei ole kilpailua ehkäiseviä rajoitteita. Tietyille tai tietyille toimijoille annetut lainsäädännölliset etuudet kilpaileviin vaihtoehtoihin verrattuna lisäävät palveluntarjonnan tehottomuutta ja ovat rinnastettavissa tietyille toimialalla annettavaan elinkeinotukeen.

Pidämme pitkäaikaissäätämistä koskevaa lainuudistusta hyvin perusteltuna ja katsomme että valinnanvarojen ja kilpailun lisääminen eläkesäästämisen markkinoilla on välttämätöntä. Katsomme kuitenkin myös, että laajan lakikokonaisuuden yhteydessä sen yleisiä tavoitteita tukien olisi syytä muuttaa vakuutuslainsäädäntöä niin, että se sallisi vakuutuskantojen siirrot laajasti myös erilaisten ammatillisten II-pilariin kuuluvien lisäeläkejärjestelmien kesken.

Seuraavassa on kommenttimme eräiden yksityiskohtien osalta.

2. Täsmennyksiä vaativia kohtia

Kohdissa 2.1.1-2.1.2 Lakisääteisen työeläkejärjestelmän rahastoinnista kirjoitettuja oletuksia tulisi täsmentää. Rahastoinnin oletukset esimerkiksi vuodelta 2009 ovat suurusluokaltaan noin 2200 euroa (vanhuuseläkkeistä n. 1400 miljoonaa ja työkyvyttömyyseläkkeistä n. 770 miljoonaa).

Kolmannessa kappaleessa s. 23 todetaan, että elinaikakerroin vaikuttaa alentavasti työkyvyttömyyseläkkeeltä vanhuuseläkkeelle siirtyvään eläkkeeseen. Eduskunnan käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä 68/2009 ehdotetaan muutosta, jossa elinaikakertoimen vähentävä vaikutus laskettaisiin työkyvyttömyyseläkkeen karttuneeseen eläkkeenosaan jo työkyvyttömyyseläkkeen alkamisvuonna.

Sivulla 30 olevaa kuvio tulisi ehkä kuvata ennemmin sosiaaliturvajärjestelmän kolmen pilarin mallina Kansainvälisen työjärjestön mallin mukaisesti sillä tavalla, että ansiosidonnainen työeläketurva kuuluisi pakolliseen perusturvaan, jota täydennetään ammatillisilla II-pilarin mukaisilla lisäeläkkeillä sekä lopuksi vielä III-pilarin mukaisilla yksilöllisillä lisäeläkkeillä. Tätä mallia täydentäisi vielä yksilöllinen sijoittaminen ja säästäminen.

Verotukseen liittyvät tekijät

Lakiesitys on pitkäaikaissäästämistä koskevan verouudistuksen kannalta tarkoituksenmukainen. Emme pidä perusteltuna, että yksilöllisessä säästämisessä verotukea annettaisiin jatkossakin vain yksilöllisiä eläkevakuutuksia tarjoaville vakuutusyhtiöille. Tällaisen elinkeinotuen jatkaminen yhdelle elinkeinonhaaralle ei ole yhteiskunnallisesti perusteltua eikä eläkesäästäjän tavoitteita tukevaa.

Säästövarojen takaisinmaksuaika

Hallituksen esityksen luonnokseen otettu säästövarojen takaisinmaksuaikaa koskeva 10 vuoden edellytys ei ota esimerkiksi huomioon vakavasti sairastuneen henkilön välttämättömiä tarpeita saada säästövarat käyttöönsä lyhyemmässä aikataulussa.

Vakuutuslainsäädännön 12 a § vakuutuksenottajan oikeudesta irtisanoa eläkevakuutus

Kilpailuvirasto kiinnitti ammatillisiin lisäeläkejärjestelyihin liittyvään maksuperusteiseen lisäeläkejärjestelyyn antamassaan lausunnossa (HE 152/2008) huomiota siihen, että henkivakuutusyhtiössä järjestetyn lisäeläketurvan (vakuutuskannan) siirtäminen yhtiöstä eläkesäätiöön tai eläkekassaan ei ole mahdollinen. Sen sijaan siirto eläkesäätiöstä tai -kassasta vakuutusyhtiöön tapahtuva siirto on mahdollinen. Kilpailuvirasto katsoi, että jo tuon uudistuksen yhteydessä olisi tullut pyrkiä varmistamaan kilpailuedellytysten tasapuolisuus vakuutuskannan siirroissa.

Myös valtiovarainministeriö omassa lausunnossaan 18.6.2008 todennut, että työnantajakohtaisen lisäeläkevakuutustoiminnan luovuttamista henkivakuutusyhtiöstä eläkesäätiöön tai eläkekassaan koskevat säännökset tulee lisätä vakuutusyhtiölakiin (VM 135/05/2008).

Maksuperusteista lisäeläkejärjestelyä koskevassa lainuudistuksessa todettiin, että vakuutuskantojen yhdenvertaista siirtämistä koskevia kysymyksiä ei voitu lainsäätämisen yhteydessä ratkaista, koska muutos olisi vaatinut vakuutusyhtiölain ja tai vakuutuslainsäädännön muuttamisen. Näin ollen pidämme perusteltuna, että tämä vakuutuskannan yhdenvertaiset siirrot mahdollistava lainmuutos tehtäisiin vakuutuslainsäädännön tämän laajan lainmuutoksen yhteydessä. Tämä poistaisi merkittävän kilpailuesteen II-pilarin mukaisten ammatillisten lisäeläkejärjestelyiden järjestämisessä ja antaisi vakuutuksenottajalle mahdollisuuden järjestää lisäeläkevakuuttaminen siinä laitostuotossa, joka tehokkuuden ja palveluntarjonnan perusteella on vakuutuksenottajan näkökulmasta perustelluinta.

Voimaantulosäännös

Emme pidä tarkoituksenmukaisena sitä, että mahdollisuus siirtää vakuutus sopimuksia rajoitettaisiin koskemaan vain lain voimaantulon jälkeen syntyviä sopimuksia. Katsomme, että vakuuttamisen tehokkuuden saavuttaminen ja kilpailuneutraalisuus edellyttävät vakuutus sopimusten laajaa siirrettävyyttä.

Pitkäaikaissäätämiseen liittyvä verouudistus

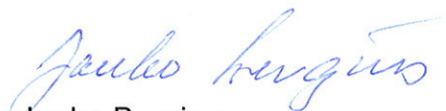
Kuolemanvaravakuutuksen ja eläkevakuutuksen hinnoittelun ristisubventio

Sivulla 8-9 kappaleessa täytyy olla ajatuksellinen virhe: "Normaalisti kuolemanvaravakuutuksen maksut on hinnoiteltu käyttäen elinajanodotetta....Tämä takaa vakuutusyhtiön riskiliikkeelle riittävät maksutulot kattamaan riskistä aiheutuvat kustannukset sekä riittävän voittolisän yhtiölle. Viimeisessä lauseessa täytyy olla virhe, koska muualla on todettu, että kuolemanvaravakuutus on elinajan odotetta koskevien laskelmien osalta alihinnoiteltu, joten sen alijäämää katetaan vastaavasti käyttämällä eläkevakuutuksessa korkeampaa elinajanodotetta.

Myös ammatillisten lisäeläkejärjestelyiden puolella tulisi varmistua siitä, että vähennyskelpoisten eläkevakuutusmaksujen ja vähennyskeltottomien henkivakuutusmaksujen kesken ei olisi ristisubventioita. Lisäeläkejärjestelyihin sisältyvät ristisubventiot heikentävät eri vakuuttamismuotojen vertailtavuutta ja heikentävät lisäeläkejärjestelmien yleistä tehokkuutta.

Helsingissä kesäkuun 11 päivänä 2009

Eläkesäätiöyhdistys – ESY ry

Jouko Bergius
Toimitusjohtaja